

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2022

- 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- 2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2023

- 3 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

- 4 Vuosiraportin 2022 laatijat
- 5 Vuosiraportin hyväksyminen toimielimissä

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2022

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (2021/612) 6 § velvoittaa kuntia edistämään asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia. Edistämistyötä tulee tehdä yhteistyössä hyvinvointialueen sekä kunnan muiden toimijoiden kanssa. Strategisessa suunnittelussa kuntien tulee asettaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteisiin pääsemiseksi. Kunnan tulee raportoida näiden tavoitteiden toteutumisesta sekä kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilasta valtuustolle vuosittain.

Valtuustokausittain kunnan hyvinvointiryhmä valmistelee laajan hyvinvointikertomuksen. Hyvinvointikertomus kokoaa yhteen kuntalaisten hyvinvointiin liittyvän tiedon. Kertomukseen kirjataan myös suunnitelma siitä, miten kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osa-alueita kehitetään. Ilomantsin kunnan laaja hyvinvointikertomus vuosille 2021-2025 hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 29.11.2021 §:ssä 62. Kunnan hyvinvointiryhmän muodostavat kunnanjohtaja Marjut Ahokas, sivistysjohtaja-lukion rehtori Päivi Nenonen, tekninen johtaja Arttu Huttunen sekä hyvinvointikoordinaattori Essi Toivanen. Hyvinvointiryhmä voi kutsua muita asiantuntijoita mukaan hyvinvointikertomuksen sekä -raportin laatimiseen.

[Ilomantsin laaja hyvinvointikertomus 2021-2025](#)

[Kuntastrategia](#)

Laajan hyvinvointikertomuksen painopistealueet:

- Työllisyyden parantaminen
- Luontaisille vahvuuksille perustuva yritystoiminta
- Kunnossa oleva infra ja elinympäristön turvallisuus
- Hyvinvoiva ja osallistuva ikäihminen
- Matala kynnyksellinen lapsiperhepalveluihin
- Liikkuva ja harrastava kuntalainen

ilomantsi

VUONNA 2022

Väkiluku	4492 (4643) *
0-18-vuotiaita	11,0 % (11,6 %) *
18-64-vuotiaita	45,1 % (46,6 %) *
65-vuotta täyttäneet	44,5 % (42,5 %) *
Huoltosuhte (demografinen) (Huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttäneitä on sataa työikäistä eli 15-64-vuotiasta kohti)	111,8 (105,6) *

Syntyneet	13 (20) *
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat	3,9 % (3 %) *
Lastensuojelun avohuollon asiakkaat 18-24-vuotiaat	7,0 % (5,2 %) *
Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0-17-vuotiaat	3,0 % (3,7 %) *

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä 80 (57) *

Työttömät työvoimasta 13,9 % (16,1 %) *

Pitkäaikaistyöttömät työvoimasta 5,2 % (6,7 %) *

Pitkäaikaistyöttömät työttömistä 37,6 % (41,4 %) *

Nuorisotyöttömät (18-24-vuotiaat) 13,4 % (17,0 %) *

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys) 7,6 % (8,9 %) *

Perustoimeentulotukea saavat 25-64-vuotiaat 7,2 % (6,3 %) *

Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet 48,1 % (48,1 %) *

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat 5,3 % (5,8 %) *

Säännöllisen kotihoidon 65 vuotta täyttäneet asiakkaat 9,7 % (10,3 %) *

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet 2,7 % (2,4 %) *

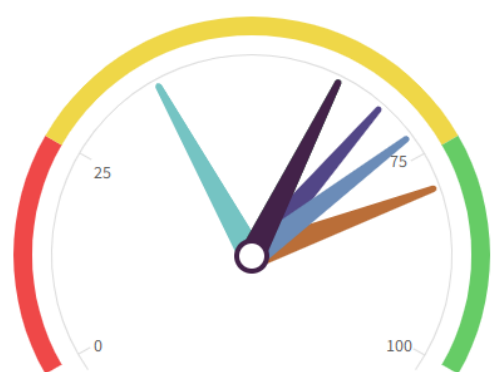
*suluissa ilmoitettu edellisen vuoden lukema

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Kunnat seuraavat eri lähteistä saatavaa tilastotietoa tehdessään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Indikaattoreiden antaman tiedon avulla pystytään löytämään ne kohderyhmät ja painopistealueet, jotta työ hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi olisi mahdollisimman tehokasta. Tässä vuosiraportissa on käytetty mm. Sotkanetista, TEAvisarista sekä Tilastokeskuksesta saatavaa tietoa.

TEAvisari kuvaa kunnan terveydenedistämisaktiivisuutta. TEAvisarin tiedot tulevat Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kunnille teettämien kyselyjen perusteella seitsemältä eri toimialalta. Saatavaa tietoa käytetään alueen hyvinvointityön suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Alla olevassa kuvassa Ilomantsin kunnan aktiivisuutta on verrattu koko muuhun maahan.

Kaikki sektorit : Ilomantsi 2022

- Kuntajohto
- Perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Liikunta
- Perusterveydenhuolto
- Kulttuuri

Aineisto päivitetty 17.05.2023

■ Huono tulos ■ Parannettavaa ■ Hyvä tulos

Pisteet	Ilomantsi	Koko maa
Kaikki sektorit	63	69
Kuntajohto	72	79
Perusopetus	79	65
Lukiokoulutus	61	65
Ammatillinen koulutus	..	64
Liikunta	67	72
Perusterveydenhuolto	61	70
Kulttuuri	38	66

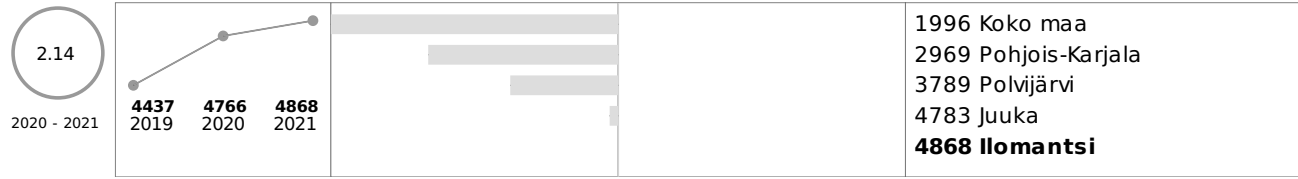
Vahvuudet	Vastaus
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: Käsitelty kunnanhallituksessa	Esitelty ja keskusteltu
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: Käsitelty hyvinvointiryhmässä	Esitelty ja keskusteltu
Avustukset: Avustukset yhteisöille, €/asukas	139 €/asukas
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: Käsitelty hallituksessa tai valtuustossa	Esitelty ja keskusteltu
Palveluiden suunnittelu: Mahdollisuus osallistua kunnan talouden suunnitteluun	Kyllä
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma	Kyllä, erillisenä suunnitelmana
Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty: Tavoitteet	Kyllä
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: Toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma	Kyllä, erillisenä suunnitelmana
Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty: Osallisuuden edistämisestä vastaava ryhmä	Kyllä, osana kunnan hyvinvointiryhmän työtä tai jonkin muun ryhmän työtä
Arviointikertomus: Arvioitu hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutumista	Kyllä

Kehittämiskohteet	Vastaus
Palveluiden suunnittelu: Hyödynnetään kokemusasiantuntijoita	Ei
Kestävyystavoitteet: Sosiaalisesti kestävä asuntotuotanto	Ei
Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä: Kirjallinen päätös suunnittelijan tai koordinaattorin tehtävistä	Ei
Kestävyystavoitteet: Eriarvoisuutta vähentävä kaavoitus	Ei
Päätösten ennakkoarviointi käytössä: Ennakkoarvioinnin käyttöönottamisesta tehty päätös	Ei
Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty: Osallisuusohjelma	Ei
Hyvinvointikertomuksen tavoitteet: Kestävä kehitys	Ei
Päätösten ennakkoarviointi käytössä: Kirjallinen toimintaohje	Ei
Ikäryhmittäisiä tavoitteita ja toimenpiteitä terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi: Ikäänntyneet	Ei
Kuntalaisfoorumeja: Lapsiparlamentti tai vastaava	Ei

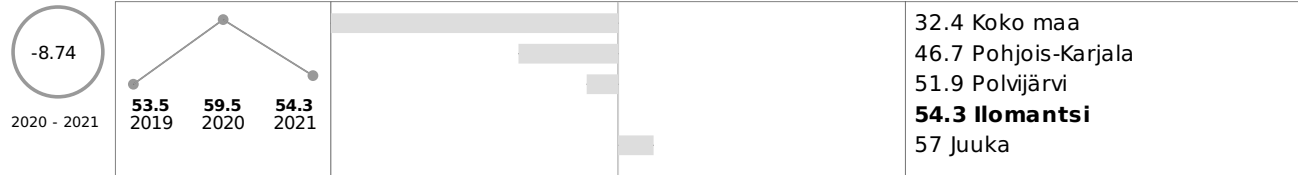
TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA

Tulot

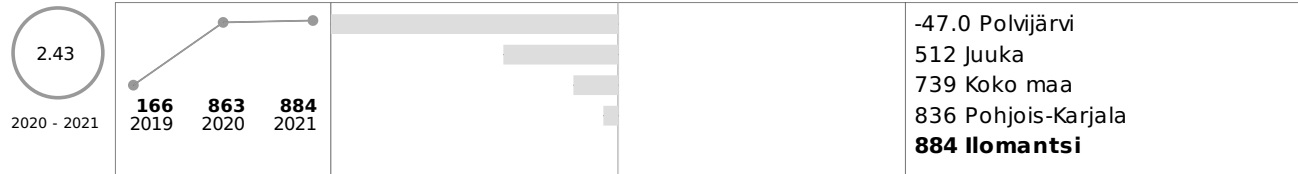
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

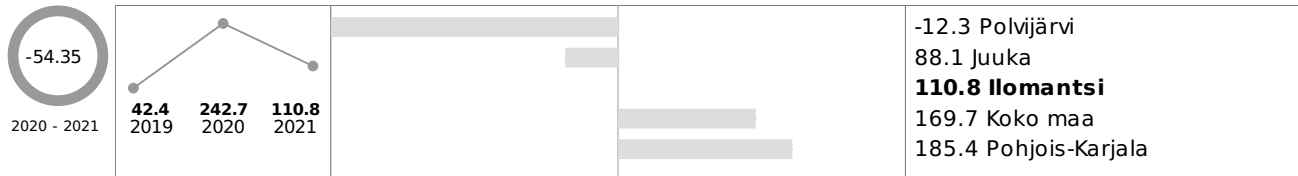
Valtionosuudet, % nettokustannuksista

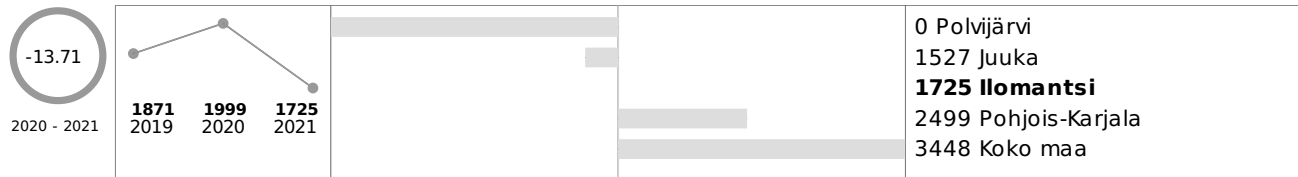
Vuosikate, euroa / asukas

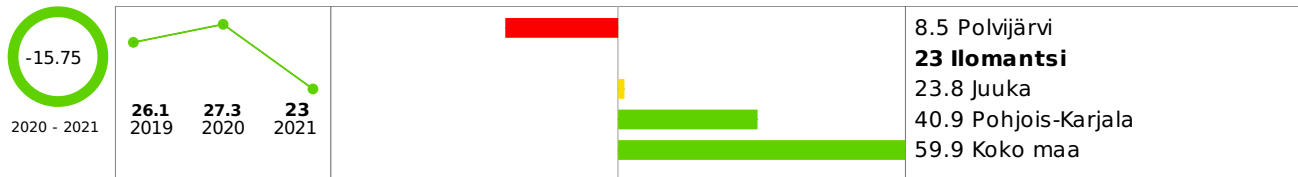
Vuosikate, % poistoista

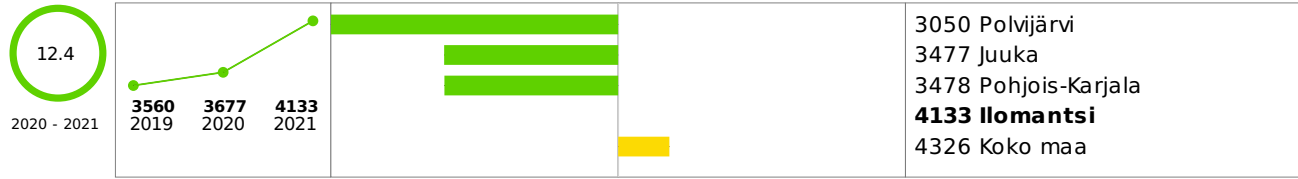
Lainakanta 31.12., euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

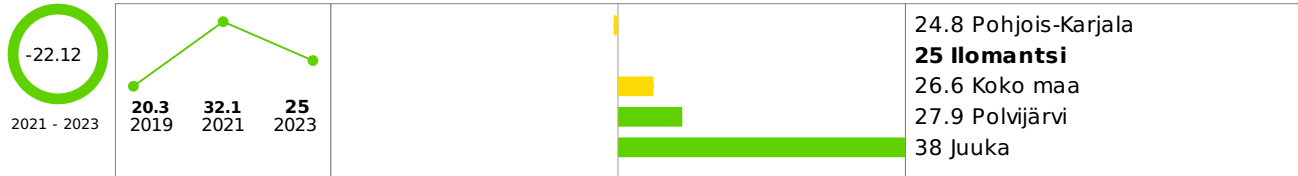

Verotulot, euroa / asukas

HYTE-kerroin

Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

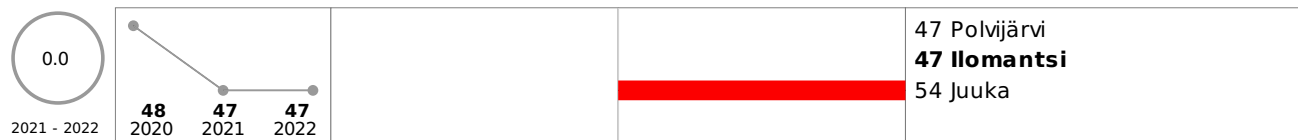
Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-indikaattori

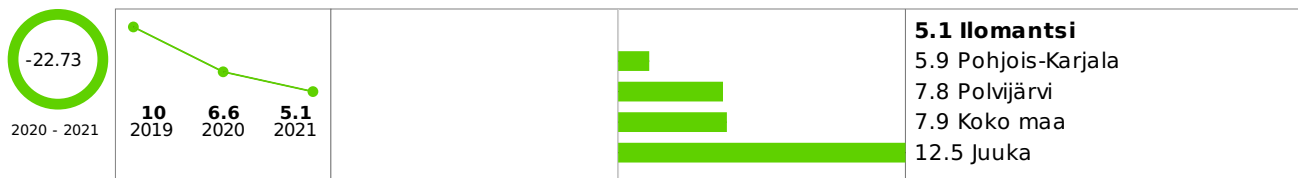
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

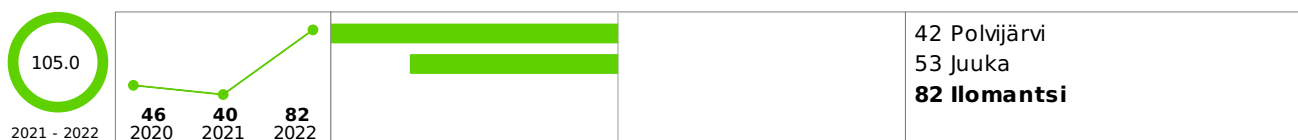
Ylipaino, skaalattu HYTE-indikaattori

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

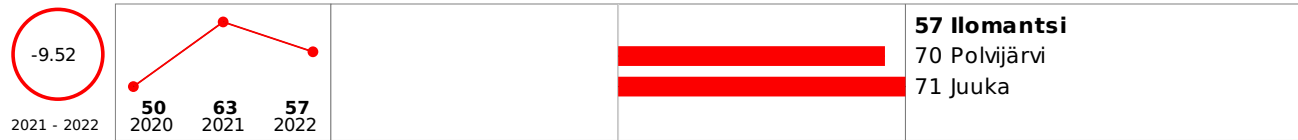
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori

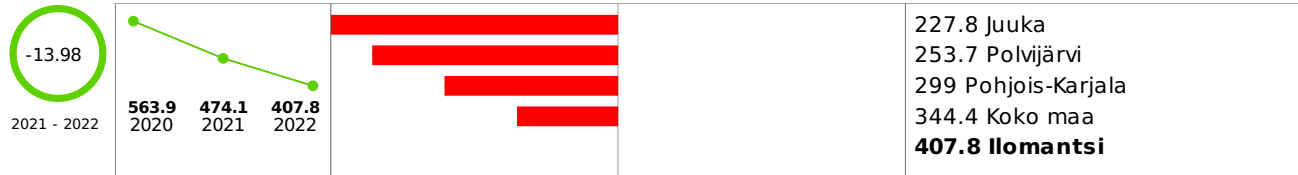
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

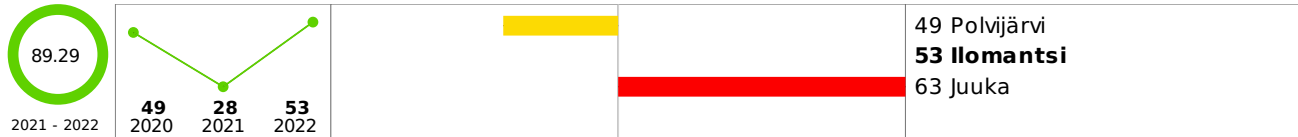
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori

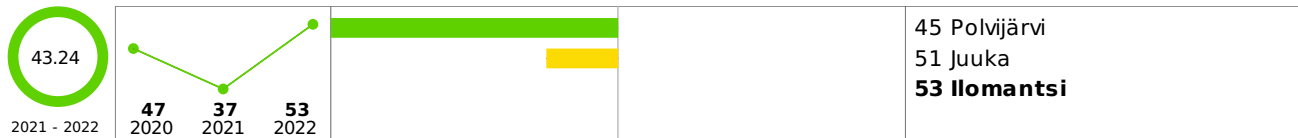
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

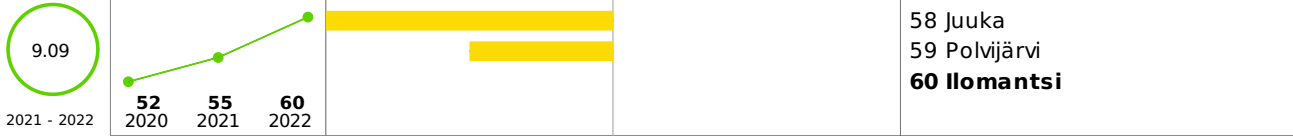
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

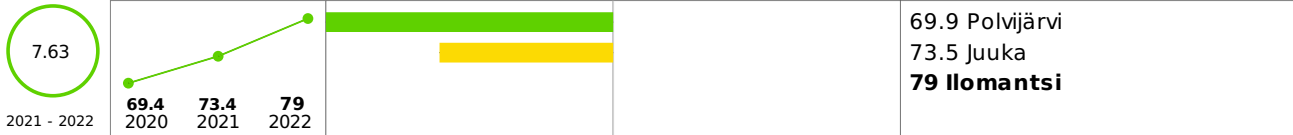
HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

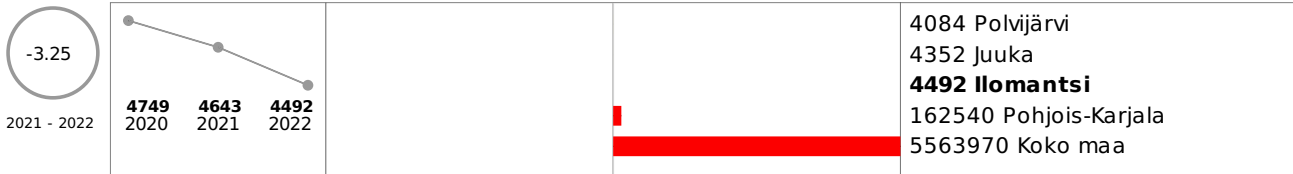

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

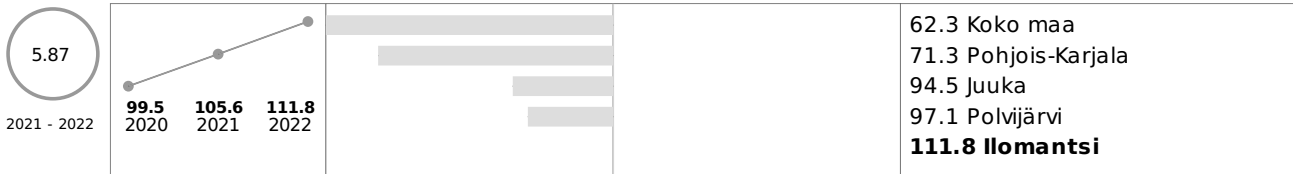

Väestö

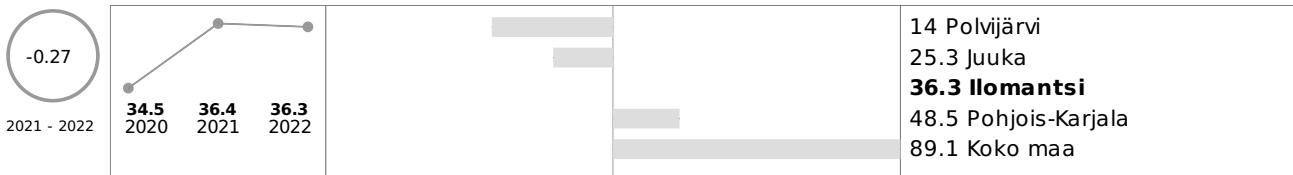
Väestö 31.12.

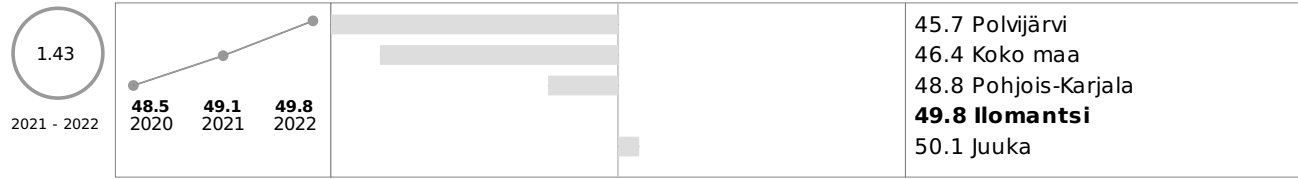
Huoltosuhte, demografinen

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

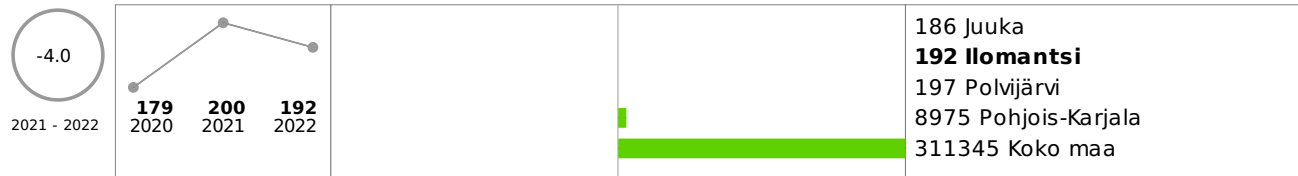
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

Ulkomaan kansalaiset, % väestöstä

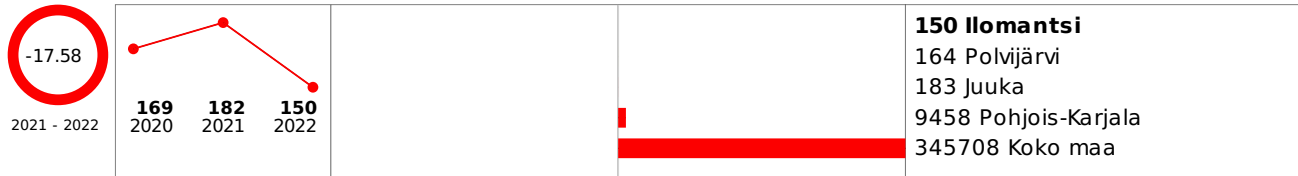
Lähtömuuttajat, lkm

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

Tulomuuttajat, lkm

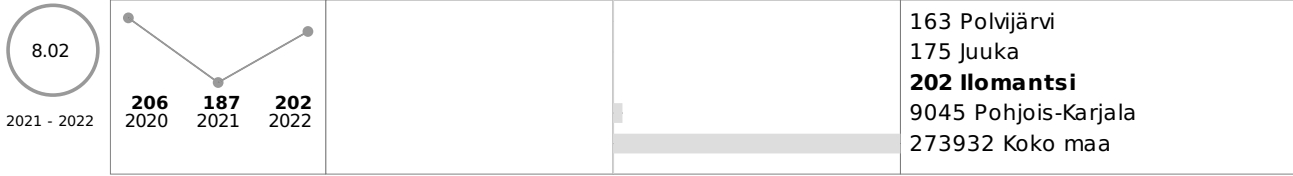

Elinvoima

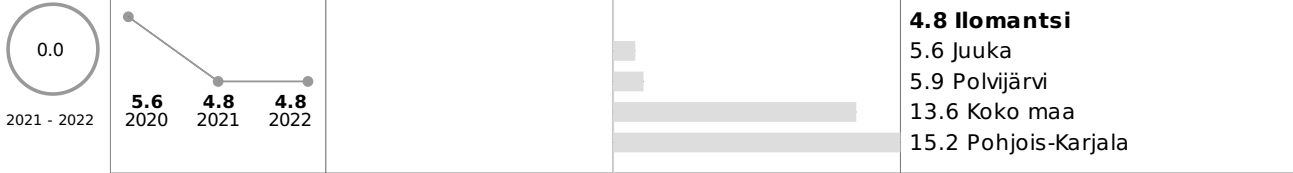
Työttömät, % työvoimasta

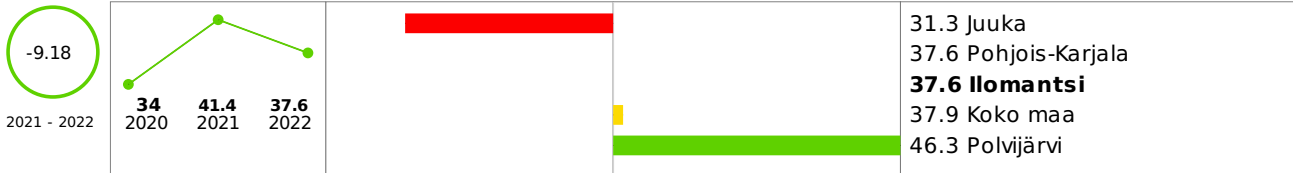
Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet vuoden aikana yhteensä

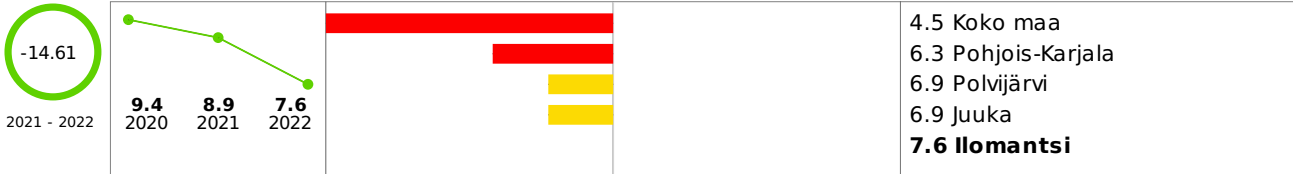
Yleistä asumistukea saaneet yhteensä, % asutokunnista

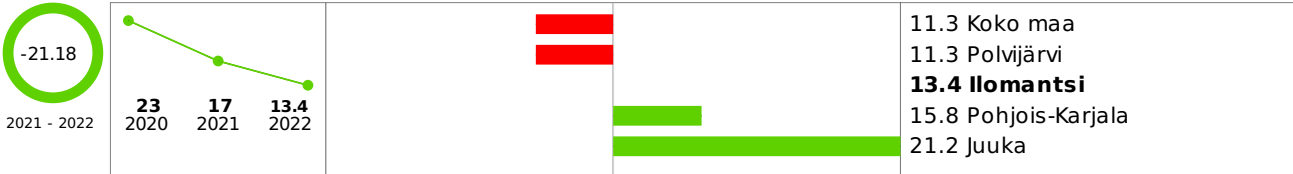
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

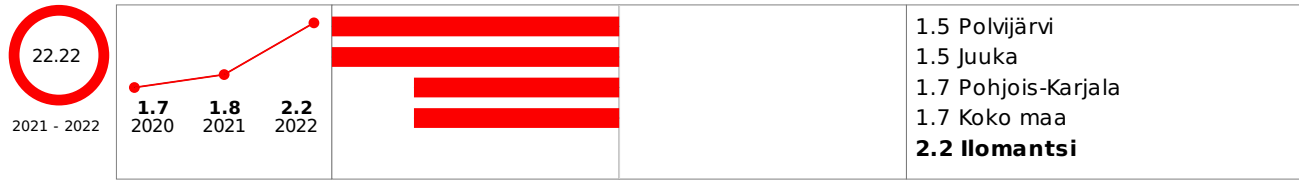
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

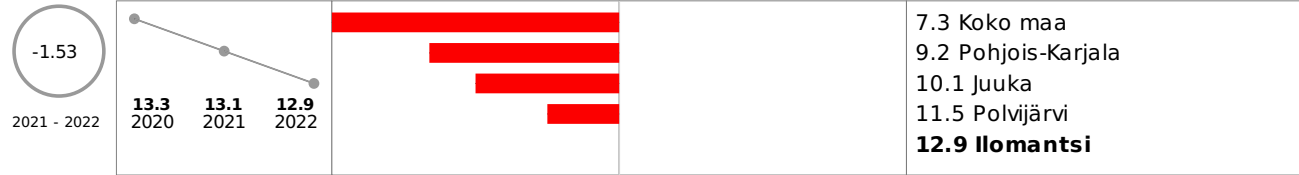
Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Eläkkeensaajien asumistukea saaneet, % asuntokunnista

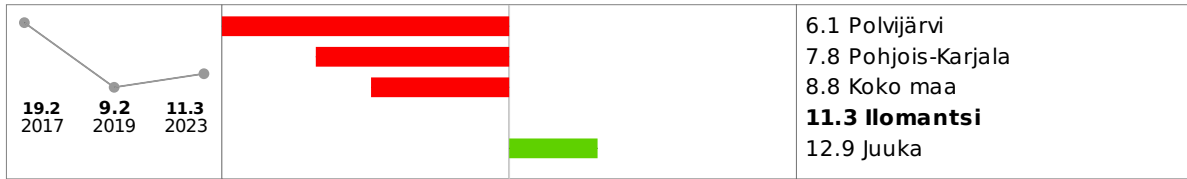
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

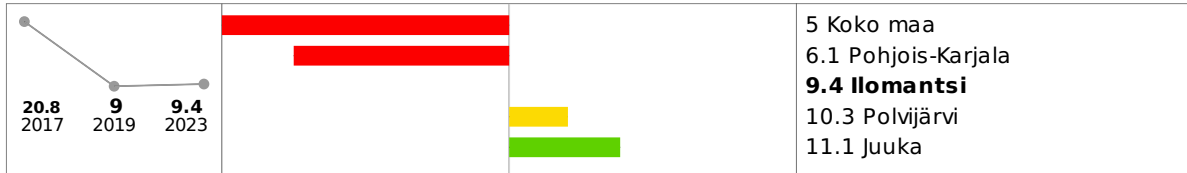
LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

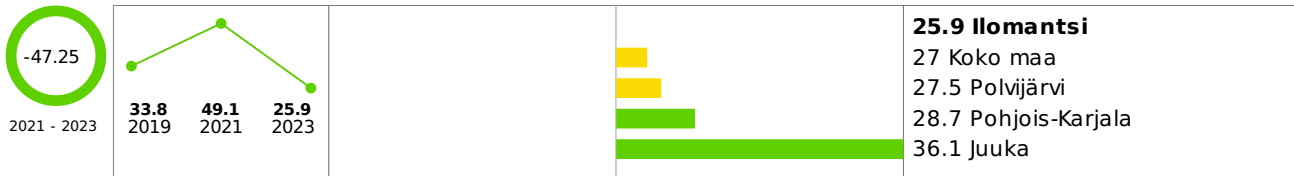
Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

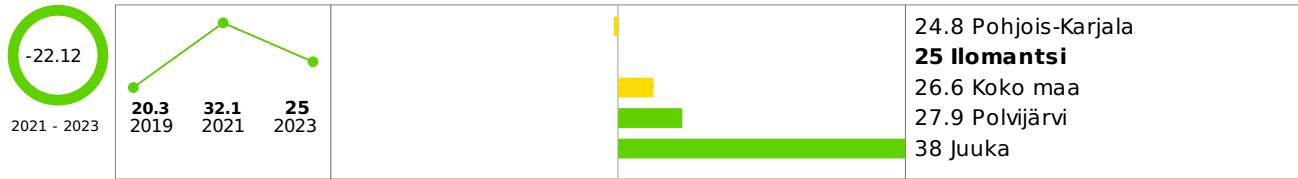
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Erytiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 0 - 15-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

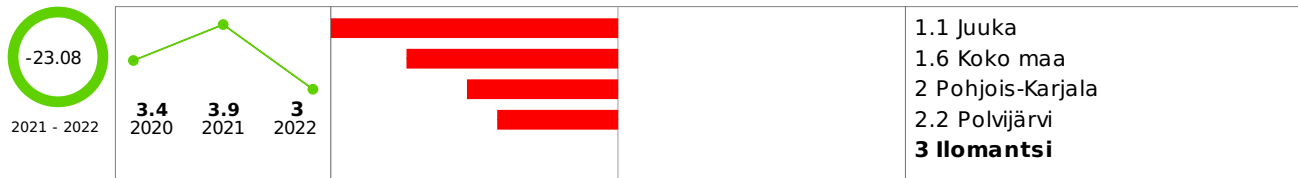

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

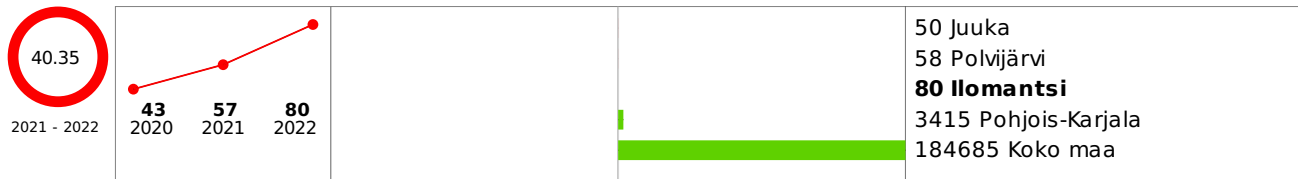

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

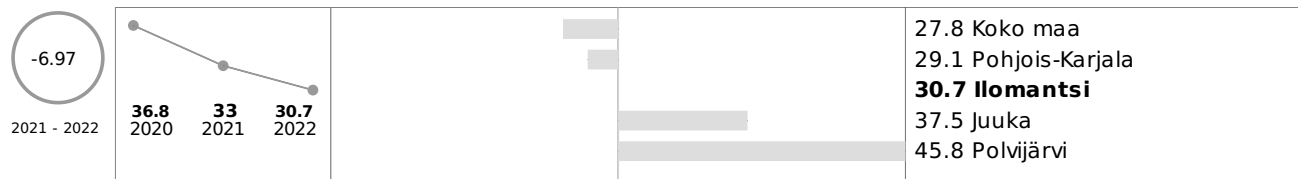
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

NUORET JA NUORET AIKUISET

Sosiaali- ja terveydenhuolto

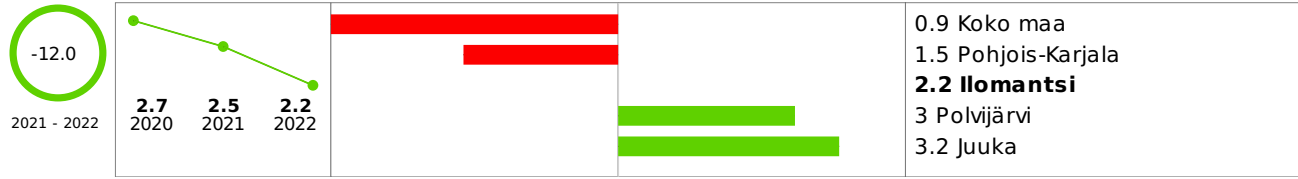
Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 24-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

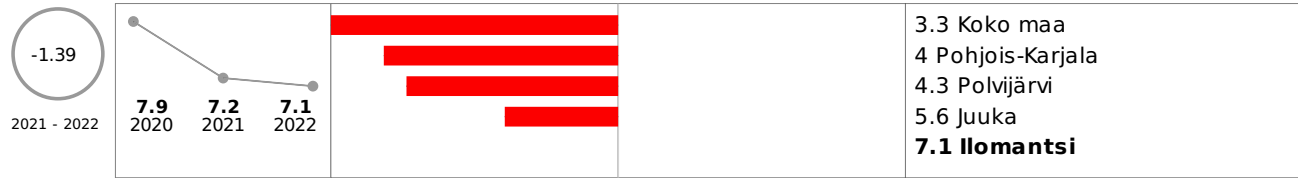
TYÖIKÄISET

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

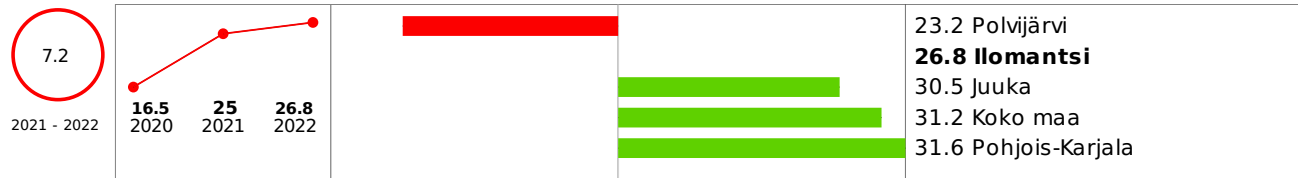
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

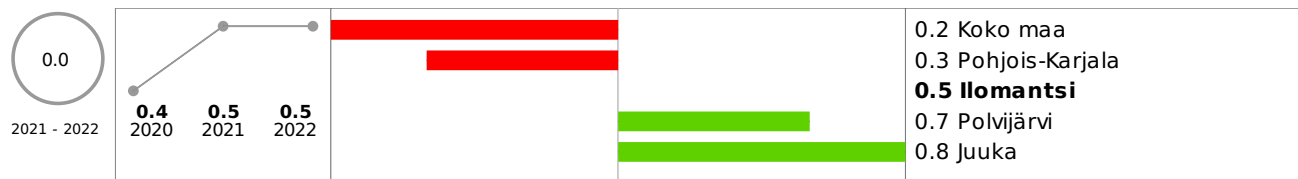
Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25 - 64-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Verenkierroelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25 - 64-vuotiaat potilaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Sosiaali- ja terveydenhuolto

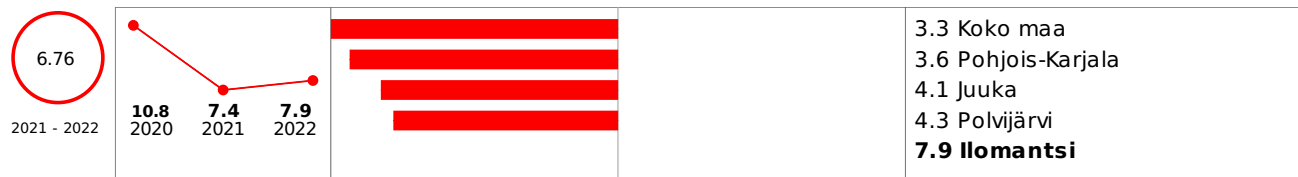
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

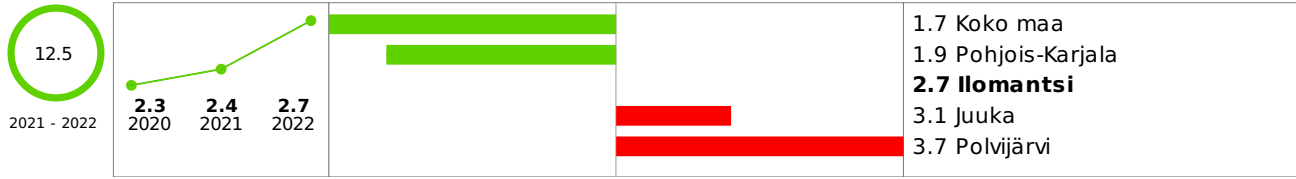
Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

IKÄIHMISET

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

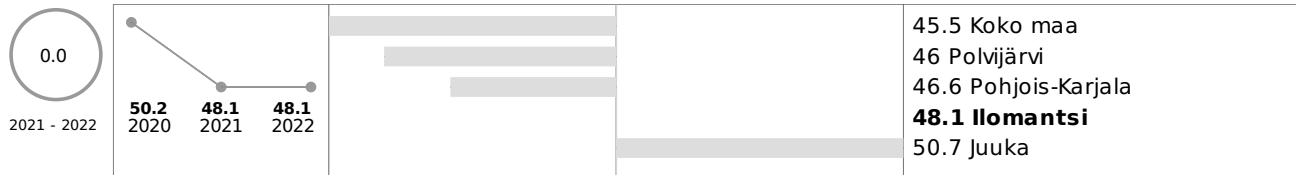

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

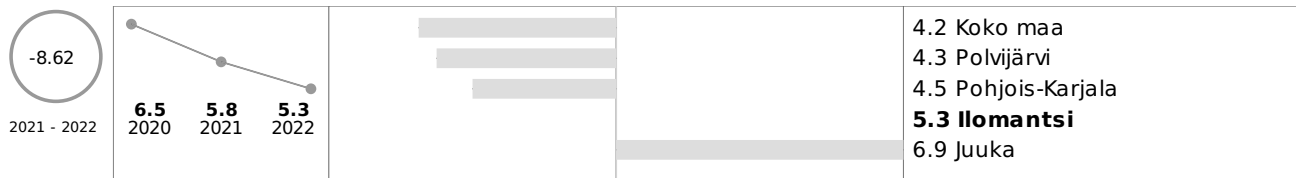

Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

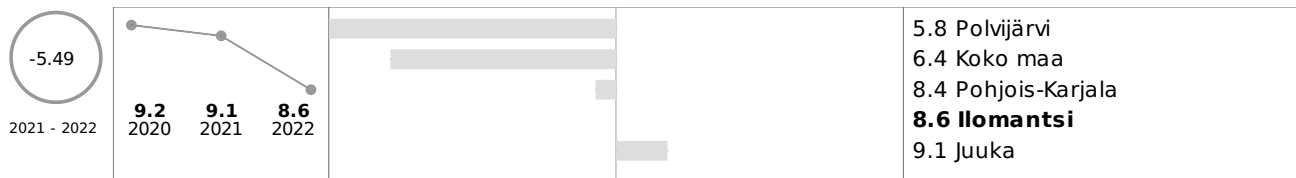

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

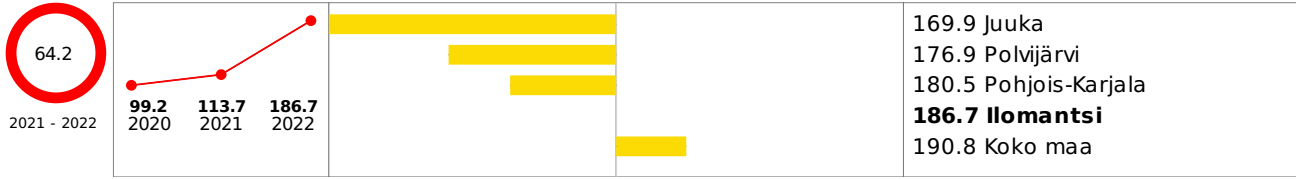
Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä

KAIKKI IKÄRYHMÄT

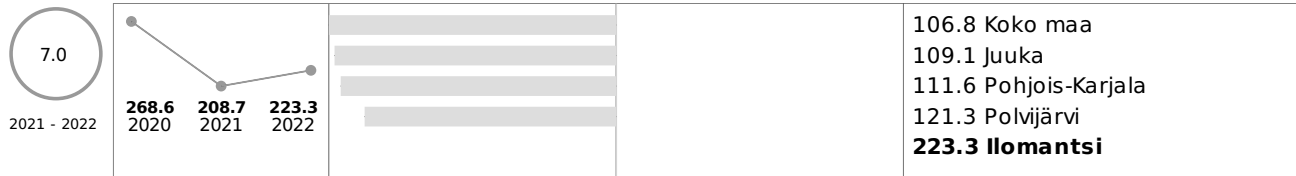
Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Sairauspäivärahaa saaneet 16 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

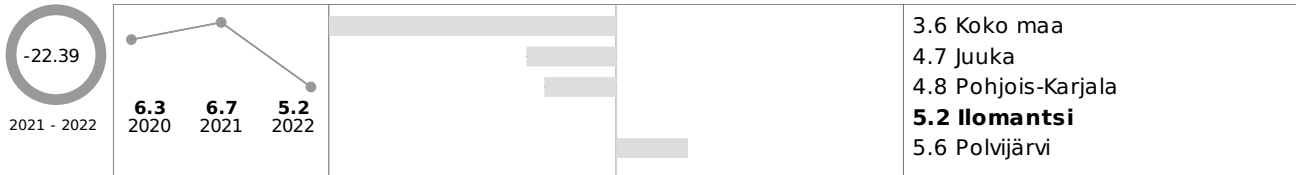

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta

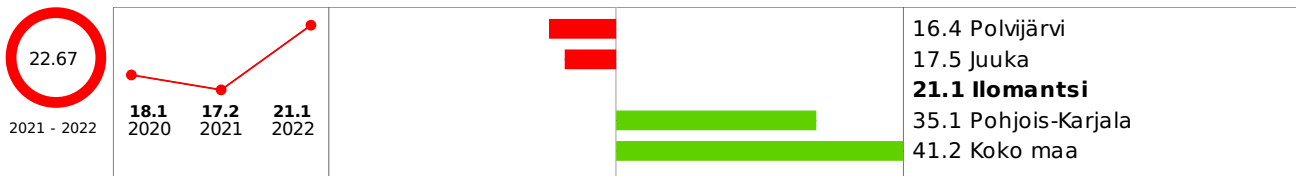
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta

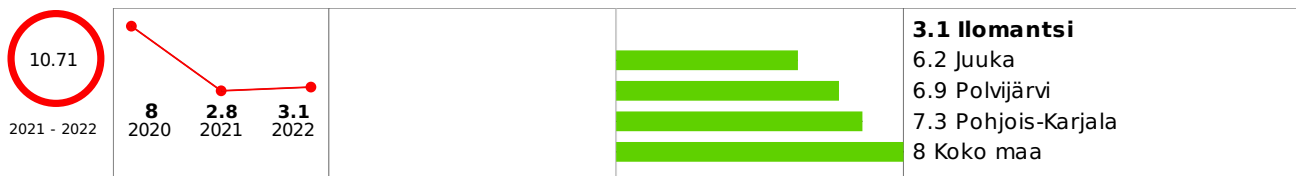
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet eräät liikenne rikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikennerikkomukset / 1 000 asukasta

Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa

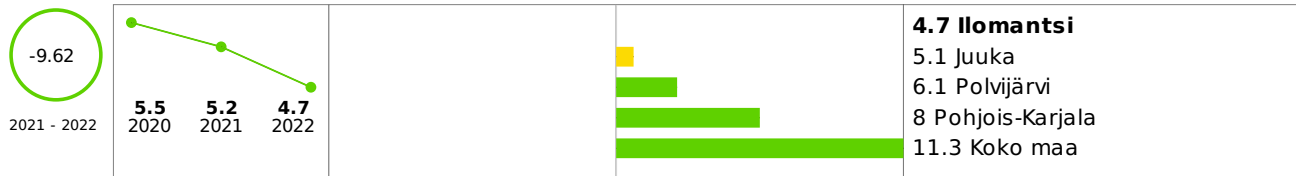
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta

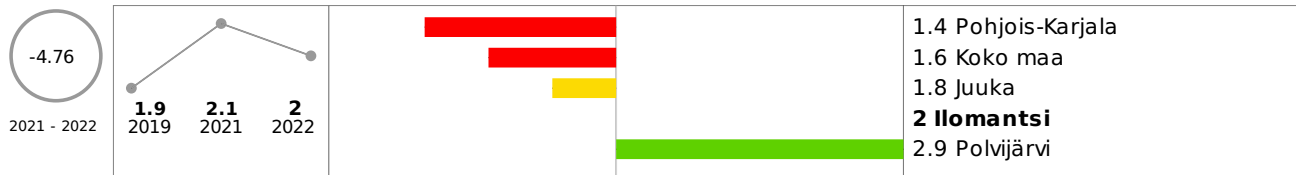
Päihtyneiden säilöönnotot / 1 000 asukasta

Päihtyneiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syylliseksi epäillyt / 1 000 asukasta

Päihtyneiden vaikutuksen alaisina tehdyistä väkivaltarikoksista syylliseksi epäillyt / 1 000 asukasta

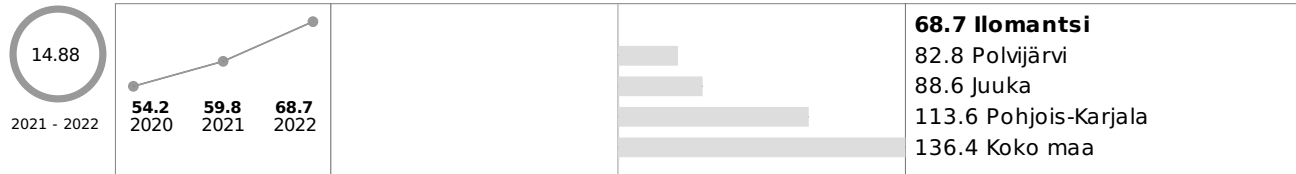

Ahtaasti asuvat asutokunnat, % kaikista asutokunnista

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Toimeentulotuki, euroa / asukas

2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Laajan hyvinvointikertomuksen tavoitteiden toteutuminen vuonna 2022 on esitetty alla olevassa taulukossa:

Tavoite	Toimenpiteet	Arviointimittari	Vuosi 2022 toteutuminen / arviointi
Työllisyyden parantaminen	-Resurssien kohdentaminen	Työmarkkinatuen kunnan maksuosuuden pienentäminen	-Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen määrä lasketut vuodesta 2021 92,6 euroa / asukas -> 89,6 euroa / asukas
Luontaisille vahvuuksille perustuva yritystoiminta	-Yrityskontaktit ja yritysneuvonta sekä luonteva vuoropuhelu kunnan ja yrittäjien kesken	-Yrityskontaktit -Omistajanvaihdokset -Uusien ja lopettaneiden yritysten määrä -Kolmikantayhteistyö: kunta - yrittäjät - Business Joensuu Oy	-Mitä kuuluu? -kampanja järjestetty Business Joensuu Oy:n toimesta, jonka tavoitteena yritysten kuuleminen, kohtaaminen ja palvelutarpeen arviointi -Uusia yrityksiä neljä, lopettaneita yrityksiä yksitoista - Omistajanvaihdospalveluprosessiin mukaan tulleita yrityksiä kaksitoista

<p>Kunnossa oleva infra ja elinympäristön turvallisuus</p>	<p>-Toimiva tietoliikenne-, tie- ja rautatieverkosto -Suunnitelmallinen kunnan rakennuskannan kunnossapito -Katuja ja yleisten alueiden turvallisuuden ylläpitäminen ja parantaminen -Käyttäjien vedenkäytön turvaaminen</p>	<p>-Aktiivinen edunvalvonta -Investointiohjelman toteutuminen -Varaukset talousarvion investointiosaan, esim. katuvalaistuksen uusimiseen -Veden laatuvaatimusten täyttyminen katkottomasti</p>	<p>-Vuonna 2022 Vesihuoltolaitos toteutti WSP-riskienhallinta selvityksen vesihuoltoon ulkopuolisen toimijan toimesta -Vesihuoltolaitos toteuttaa vuosittain verkostonsaneerausta määrärahojen puitteissa -Vuonna 2022 havaittiin neljä vesivuotoa, jotka eivät vaikuttaneet vedenjakeluun vaarantavasti -Talousveden näytteissä ei ole havaittu virheellisiä poikkeamia</p>
<p>Hyvinvoiva ja osallistuva ikäihminen</p>	<p>-Ikäihmisten kuuleminen omissa asioissaan -Osallistava budjetointi -Monipuoliset osallistumismahdollisuudet -Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä -Asiointiliikenteen järjestäminen</p>	<p>-Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä väh. 92 % -Asioimisliikenteen reitit kerran viikossa</p>	<p>-Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä 90,3 %, joka on pysynyt lähes samana vuosien 2020-2022 aikana -Asioimisliikenne järjestetty kerran viikossa</p>
<p>Matala kynnyks lapsiperhepalveluihin</p>	<p>-Tieto palveluista ja niihin pääsemisestä hyvin saatavilla</p>	<p>Perhekeskuksen kohtaamispaikkatoimintaa väh. 10 tapahtumaa vuodessa</p>	<p>-Perhekahvila kokoontunut 27 kertaa</p>
<p>Liikkuva ja harrastava kuntalainen</p>	<p>-Hyvin hoidetut retkeilyreitit ja liikuntaympäristöt -Monipuoliset kirjasto- ja kansalaisopistopalvelut -Nuorten ääni kuuluu nuorisovaltuustotoiminnan kautta kunnassa ja maakunnallisesti -Kolmannen ja neljännen sektorin tukeminen</p>	<p>-Tyytyväiset asiakkaat >80 % käyttäjistä -Aktiivinen Mantsin Nuorten toiminta ja osallistuminen maakunnalliseen nuorisovaltuustoon -Järjestöavustuksen saajat >25</p>	<p>-Virallista liikuntapalveluiden asiakastytyväisyys kyselyä ei ole tehty vuonna 2022 -Ilomantsin nuorisovaltuusto eli Mantsin nuoret kokoontui kolme kertaa ja on ollut aktiivisesti mukana mm. tapahtumien järjestämisessä -Mantsin nuorten puheenjohtaja on osallistunut maakunnalliseen nuorisovaltuustoon -Järjestöavustuksen saajia 19</p>

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Kouluterveyskysely toteutetaan valtakunnallisesti joka toinen vuosi. Edellinen kysely on toteutettu vuonna 2021. Osa vuoden 2023 tuloksista on tämän raportin kirjoitushetkellä käytettävissä, ja niitä on hyödynnetty raportissa.

Vuonna 2022 tehtiin toimia lasten ja nuorten elintapojen parantamiseksi. Erityistä huomiota on kiinnitetty ylipainoon, joka uusimman tiedon mukaan on lähtenyt jo hieman laskuun 8.- ja 9.-luokkalaisten kohdalla (vuonna 2021 32,7% -> vuonna 2023 27,1%). Ilomantsissa nuorisotalon sekä yläkoulun oppilaskunnan kioskin välipalat on vaihdettu

terveellisempiin vaihtoehtoihin ja muun muassa nuorisotalon karkkikioski on lopetettu. 4H on tarjonnut mahdollisuutta aamupalaan perjantaisin ennen koulun alkua. Kouluilla on kannustettu lyhyiden matkojen kävelemiseen jakamalla Liikenneturvan esitettä aiheeseen liittyen. Pohjois-Karjalan maakunnan alueella Siun sotella on ollut käytössä lasten ja nuorten ylipainon hoitopolku, jossa moniammatillinen työryhmä tukee lasta tai nuorta sekä hänen perhettään ylipainon hoitamisessa. Tärkeää lapsen kannalta olisi, että koko perhe yhdessä tukisi lasta tai nuorta terveellisten elintapojen omaksumisessa.

Tosi humalassa 8. ja 9.-luokkalaisista kerran kuukaudessa kertoo olevan 11,3 % (Pohjois-Karjala 7,8 %). Päivittäin tupakoivien osuus on laskenut vuodesta 2017 vuoteen 2023 (20,8 % -> 9,4 %). Nuuskan ja sähkötupakan käyttöä näkyy nuorten keskuudessa. Vuonna 2019 8. ja 9.-luokkalaisista 6 % oli kokeillut laittomia huumeita, kun taas vuonna 2023 vastaava luku on 15,1 % (Pohjois-Karjala 6,5 %). Oppilashuollossa on havaittu, että nuoret voivat sekoittaa käsitteet päihteet ja huumeet keskenään, mikä voi vaikuttaa kyselyn tulokseen. Päihdetilannetta tulee seurata aktiivisesti niin koulussa, kuin oppilaiden kotona. Oppilaita 8. ja 9. luokalla vuonna 2019 oli 77 ja vuonna 2023 oppilasmäärä on 69. Ilomantsin kunta on mukana tammikuussa 2022 alkaneessa Ennalta ehkäisevä päihdetyö Pohjois-Karjalassa-hankkeessa. Hankkeen tarkoituksena on jalkauttaa kuntiin Pakka-toimintamallia, jossa kiinnitetään huomiota ikärajavaltavien tuotteiden saatavuuteen. Tämän lisäksi kouluterveydenhoitajia on koulutettu päihteisiin ja pelaamiseen liittyen.

0-17-vuotiaista lastensuojelun avohuollon asiakkaita oli vuonna 2022 10,1 % (vuonna 2021 8,9 %).

Lastensuojeluilmoituksia on tehty vuonna 2022 kahdeksankymmentä, mikä on 23 kertaa enemmän edellisvuoteen verrattuna. Kodin ulkopuolelle sijoitetut ja kiireellisesti huostaanotettujen lasten lukumäärä on pysynyt vertailuvuodet lähes samana.

Työikäiset

Pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen on kiinnitetty erityistä huomiota, ja kunnan työllisyyskoordinaattori on tehnyt aktiivisesti yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Työttömien määrä koko kunnan työvoimasta oli 13,9 %, mikä on ollut laskusuunnassa vuosien 2020-2022 aikana. Työttömien lukumäärä vuonna 2022 oli 242, mikä on 48 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2021. Nuorisotyöttömiä, eli 18-24-vuotiaista työttömiä oli 13,4 %, mikä on myöskin vähemmän kuin edellisvuonna (17,0 %). Pitkäaikaistyöttömiä kaikista työttömistä oli 37,6 %. Perustoimeentulotukea vuonna 2022 sai 25-64-vuotiaista 7,2 % vastaavan ikäisestä väestöstä.

Ikäihmiset

Laajan hyvinvointikertomuksen yhtenä painopistealueena on hyvinvoiva ja osallistuva ikäihminen. Talousarvion osallistavan budjetin määrärahasta ikäihmisille on varattu 2000 €. Vanhus- ja vammaisneuvosto on kokoontunut kolme kertaa vuodessa.

Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrässä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta viimeisten kolmen vuoden ajalta (vuonna 2022 90,3%). Yli 65-vuotta täyttäneistä kaatumisten tai putoamisten vuoksi sairaalahoitoa tarvitsevien lukumäärä vuonna 2022 oli 81 (vuonna 2021 lukumäärä oli 93). Ilomantsi on osallistunut Ilo asua - ikääntyvien asumisen kehittäminen-hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on laatia Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle suunnitelma ikääntyvien asumisen kehittämiseksi sekä kotona asumisen tueksi.

Lokakuussa järjestettiin Ikäystävällinen asuinympäristö -keskustelutilaisuus. Tilaisuudessa kuultiin kuntalaisten mielteitä siitä, mitkä asiat kunnassa ovat hyvin ja missä olisi vielä kehitettävää. Ilomantsin harrastusmahdollisuuksia kehitettiin, ja erityisesti liikuntatoimen sekä kansalaisopiston tarjontaa pidettiin hyvänä. Kauempana taajamasta asuvat hyötyvät asioimiskyydistä, mikä helpottaa asiointia kirkonkylällä. Tiestön kuntoon toivottaisiin parannusta, ja apuja digitaalitojen parantamiseen.

Liikunta, harrastukset ja kulttuurihyvinvointi

Liikuntatoimi, kansalaisopisto, kirjasto sekä kunnassa toimivat järjestöt ja muut toimijat tarjosivat kuntalaisille monipuolisesti harrastusmahdollisuuksia ja erilaisia tapahtumia. Ohjatun toiminnan lisäksi Ilomantsin kunnassa on runsaasti retkeily- ja ulkoliikuntapaikkoja. Vuonna 2021 Pohjois-Karjalan Liikunta ry:n teettämässä kyselyssä 85,28 % vastaajista koki, että tarjottavat liikuntapalvelut ovat riittäviä. Kehitettävää asioita kyselyn perusteella olivat muun muassa avantouintimahdollisuuden tarjoaminen sekä kuntosalin uudistaminen.

Kansalaisopiston toimintaan vaikutti vielä vuoden 2022 alussa koronarajoitustoimet, jonka vuoksi joidenkin kurssien aloitus siirtyi pidemmälle kevääseen. Opetustuntimäärä vuonna 2022 oli 4759h. Maahanmuuttajille suunnattua opetusta oli 92h. Kuntalaisten toivomaa digiopastusta sekä -kursseja pidettiin kirjaston tiloissa.

Ilomantsin kunnan elokuvateatteri Kino Mantsissa näytettiin 92 elokuvaesitystä. Kävijöitä elokuvateatterissa oli yhteensä 2980. Keskimäärin yhtä näytöstä kävi katsomassa 32 henkilöä.

Kirjaston vuoteen kuului normaalin lainauspalvelutoiminnan lisäksi erilaisia tapahtumia, koululaisvierailuja ja tiedonhaun opastusta, satuhetkien pitämistä ja näyttelyiden järjestämistä. Kirjastossa pidettiin kaikille avoimia Ikkääntyvien yliopiston verkkoluentoja. Kulttuurimaanantaiden ohjelmaan kuului kirjastossa kokoontunut lukupiiri, elokuvaesityksiä Kino Mantsissa sekä kaksi kirjailijateemaista iltaa. Lapsiperheille suunnattu tapahtuma Kuutamolla järjestettiin lokakuussa. Ulkopuolisten pitämiä näyttelyitä kirjastolla oli kaksi.

Kirjaston vuosi 2022 lukuina:

Kokonaislainaus: 50 407 (sisältäen kirjastoauton lainat: 7796)

Fyysiset käynnit: 25 122

Verkkokäynnit: 30 253

Lainaajia: 1137

Omatoimiasiakkaita: 305 (omatoimiasiakkaat pääsevät kirjastoon joka päivä klo 7-21)

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2023

Vuonna 2023 uudet hyvinvointialueet ottavat vastuulleen kunnassa järjestettävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Kunnan yhdeksi perustehtäväksi jää kuitenkin edelleen seurata ja kehittää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Kuntien saaman rahoituksen valtionosuuden suuruuteen vaikuttavat tulevaisuudessa myös uusi laskentatekijä, HYTE-kerroin. Lisäosan suuruus määräytyy yhteensä 21 indikaattorista, joilla mitataan kuntien tekemää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Ilomantsin kuntaan palkataan hyvinvointikoordinaattori, joka osallistuu monialaisesti kehittämistyöhön ja toimii yhteistyössä hyvinvointialueen ja kunnan muiden toimijoiden kesken.

Talousarviossa on huomioitu kunnan tärkeä työ hyvinvoinnin edistämässä sekä sairauksien ennaltaehkäisyssä. Tavoitteena on, että ylipainoisten lasten osuus vähenee 10 %. Harrastus- ja virkistystoimintaan panostetaan edelleen niin, että jokaisella kuntalaisella olisi mahdollisuus edulliseen tai ilmaiseen harrastukseen. Matalan kynnyksen toimintaa tuetaan järjestöavustuksilla.

Business Joensuu Oy jatkaa yrittäjien tukemista myös vuonna 2023. Toiminnansuunnittelussa tavoitteena on selvittää yritysten palvelutarpeita kohtaamalla yrityksiä muun muassa kampanjoiden kautta. Toiminnalla pyritään ensisijaisesti toimivien yritysten uudistamiseen ja kasvussa tukemiseen. Tavoitteena on lisäksi ylläpitää kilpailukykyä sekä kannattavuutta ja edistää omistajanvaihdoksia. Kunnan työllisyyden hoitoa jatkaa työllisyyskoordinaattori, ja tavoitteena on saada työllistettyä henkilöitä sekä kunnan omiin yksiköihin, että yhdistyksiin.

Katujen ja yleisten alueiden valaistussaneeraus jatkuu suunnitelmallisesti. Pää tavoitteena on valaistuksen ja energiatehokkuuden parantaminen. Teiden kunnossapidossa huomioidaan erityisesti vaarallisten virheiden korjaaminen, kuten kuopat ja tienmurtumat sekä kiinnitetään huomiota liukkauden torjuntaan. Lisäksi arjen turvallisuutta lisätään järjestämällä kuntalaisille turvallisuusilta. Vesihuoltolaitos toteuttaa vuosittain verkostosaneerauksia määrärahojen puitteissa. Tulevaisuuden pääpainot kohdistuvat talousvesilaitosten ja lietteenkäsittelyn saneerauksiin.

[Ilomantsin kunnan talousarvio 2023](#)

3 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Turvallisuus ja valmiussuunnitelma

Elinvoimaohjelma

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma

Ilotuki - varhaisen ja tehostetun tuen malli

Liikunta- ja nuorisotoimen toimintaohjelma

Opetussuunnitelmat, varhaiskasvatussuunnitelma, aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma

Joensuun seudun kasvatuksen ja koulutuksen toimintaohjelma

Kotouttamisohjelma

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

Kunnanhallitus 18.9.2023

Kunnanvaltuusto

4 Vuosiraportin 2022 laatijat

kunnanjohtaja Marjut Ahokas

sivistysjohtaja-lukion rehtori Päivi Nenonen

hyvinvointikoordinaattori Essi Toivanen

5 Vuosiraportin hyväksyminen toimielimissä